

Ste vo funkcii prvý rok a dost' času trávite aj teréne, keď kontrolujete stav/cieľ policajného zaistenia a väzieb. Dopredu sa neohlasujete, ako to prebieha?

Nechcem, aby sa na moju návštevu úrady pripravovali. Prídem a vidím, čo sa deje. Mám právo vojsť aj do cely a rozprávať sa s väznenou osobou alebo osobou obmedzenou na slobode. Krása toho rozhovoru je, že ho nikto nemôže odpočúvať. Je to dôverná komunikácia. Potom zistené informácie vyhodnotím a dám návrhy na opatrenia, riešime problémy.

Zatiaľ ste navštívili podľa informácií na webe dvadsať cieľ policajného zaistenia (CPZ). Ako hodnotíte podmienky, ktoré zadržaní a väznení majú?

Aj človek v cele policajného zaistenia má mať právo na vychádzku. Ale napríklad aj v Bratislave je na Račianskej ulici CPZ, kde mi riaditeľ hovorí: "Pán ombudsman, ja neviem garantovať toto právo. Je to jeden veľký objekt, kde má priestory aj NAKA, kde je citlivý a chránený priestor... Ja ich môžem z cely pustiť nanajvýš do zamrežovaného objektu, kde natiahli luftovacie zariadenie." Na druhej strane v Banskej Bystrici chválím policajtov, ktorí osobe umožnia vyjsť na slnko do blízkeho parku a tam ju strážia. Veľa závisí od prístupu konkrétnych policajtov.

Akože je tam cirkuláciu vzduchu?

Áno a ja sa zamýšľam, či to zodpovedá odporúčaniu Európskeho výboru na zabránenie mučeniu a neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (CPT), ktorý dáva právo "byť na čerstvom vzduchu". Je vzduch cez ventiláciu to isté, čo čerstvý vzduch? Viete, odporúčania CPT vždy zohľadňujú aj psychologický moment, aby človek videl denné svetlo, vedel, či je deň alebo noc, aby vedel počítať čas. Človek nesmie byť daný do situácie, ktorá ho zlomí a nebude môcť riadne uplatňovať svoje práva. Otázka humanizácie je veľmi dôležitá.

Vaša predchodkyňa Mária Patakyová kritizovala aj takzvané určené priestory, ktoré boli miniatúrne kumbáliky, priväzovali tam ľudí o radiátor. Ešte to funguje?

Ministerstvo vnútra navrhlo do zákona o policajnom zbore takzvané určené priestory. Nič s tými priestormi nespravili, len ich zlegalizovali. Ani nešpecifikovali, čo v nich má byť, len ich zlegalizovali. Ale stále je to ten istý kumbálik, ktorý nemá základné náležitosti ako cépezetka.

Ako to vyzerá v praxi?

Na obvodnom oddelení v Rusovciach, kde bola v minulosti pohraničná stráž, som našiel ako určený priestor pivnicu. Je to veľký pivničný priestor pod veľkou budovou a tam sme aj s kolegyňou našli 50 migrantov, ktorí čerstvo prekročili hranicu z Maďarska, boli tam natlačení ženy, deti, starci. Policajti sa snažili byť humánni občas ich vyviedli posediť von, keďom dával sociálny pracovník Sunar, plienky. Tí ľudia sú v tej pivnici osem až desať hodín, áno, dajú im najesť, väčšinou pizzu Margheritu bez šalámy, lebo veď sú to moslimovia zo Sýrie, ale je to neudržateľné. Denne majú sto až stodvadsať zachytených ľudí. Vraveli mi: Pán ombudsman, ak nám chcete pomôcť, píšte ministrom vnútra alebo premiérovi Ódorovi, nech to tu môžeme aspoň vymaľovať. Tá migračná kríza bude zosilovať. Po hodinách v pivnici ich potom prevezú na cudzineckú políciu do Bratislavy, dostávajú potvrdenia a pokračujú v ceste na západ. Ale toto nie je riešenie. Navyše, tí ľudia sa mi sťažovali, že im odnímajú mobilné telefóny. Pýtam sa policajtov, že prečo - sú obvinení? spáchali trestný čin? Vraj oni im to vrátia, keď cudzinecká polícia s nimi spraví úkony. Tak som požiadal písomne o vysvetlenie, ale zatiaľ som ho nedostal. Niekde na polícii nemajú vôbec cely, len tieto priestory.

Horúco bolo v Galante, tam ste po návšteve zverejnili, že v cele bolo večer 39 stupňov! Vyriešilo sa to po vašom upozornení?

Došlo uistenie, že niečo vymyslia, vetranie alebo ventilátor. Ja aj kolegovia sme boli z toho vtedy v šoku. Boli to dve cely pod strechou a bolo v nich nenormálne horúco. A to sme tam prišli večer. Nechcem vedieť, aká tam bola teplota na obed. Akoby sa zabúdalo, že do CPZ sa môžete dostať aj vtedy, ak idete okolo nejakého trestného činu a policajt vás označí, že by ste k tomu mali niečo povedať a idete si posediť. Nemusíte byť žiadny zločinec.

Spomínam si na influencerku Zuzanu Plačkovú, ktorá po tom, čo strávila čas v CPZ bola znechutená hlavne tým, že ešte aj na toaletu išla v cele pod kamerou. To je neľudské.

Podľa odporúčania CPT nesmie byť záber na toaletu. Buď tam musí byť paravan alebo musí byť zamazané to video. Takisto v Malackách bol záber umiestnený rovno na toaletu. **Dostali sme list od riaditeľa malackého okresu, že požiadali ministerstvo vnútra o prostriedky na stavebné úpravy.**

Návštevy väznic, nie CPZ máte viac menej hlavne pred sebou. Ale predseda len - čo si všímate v týchto zariadeniach?

Keď vojdem do väznice, pýtam sa na štatistiku. Boli sme tak v Žiline, kde mali štyri samovraždy za uplynulý rok. Na otázku, čo s tým robia povedali, že zaviedli skríning, kto je náchylný na samovraždu. Lenže keď dôjde väzeň v piatok podvečer, psychológa tam niet až do pondelka. A čo, cez víkend si neublíži? Veď akonáhle je človek vo väzbe, štát zaňho preberá zodpovednosť a musí zabezpečiť, aby si neublížil!

Takisto v jednom z ústavov zaznamenávame vysokú mieru sťažností na poskytovanie zdravotnej starostlivosti, na to sa chystám pozrieť. Oni majú človeka napraviť a nie doničiť. Keď človeka doničíte, nemáte z neho nič.

O procese prevýchovy vtedy nemôže byť ani reč.

Väzni sa vo veľkom sťažujú aj na ceny v bufetoch, na to si chcem posvietiť, lebo prirážka má byť maximálne desať percent.

Najhorší zážitok ste mali kde?

V Sečovciach je útvar pre zaistenie ilegálnych cudzincov. **Keď som prišiel na prvú neohlásenú kontrolu v apríly tohto roka, zástupcovi riaditeľa sa veľmi nechcelo ma pustiť k cudzincom. Odrádzal ma s argumentom, že je ramadán a všetci spia.** Vravím, že nevadí. A on, že tam môžu byť aj nebezpeční islamisti. A o to viac, že ma tam nechcel pustiť, som ich chcel vidieť. Našli sme tam mladých ľudí, mladé rodiny s **deťmi**. Začali nám naznačovať, že proti nim používajú neprimerané donucovacie prostriedky, že nemajú prístup k zdravotnej starostlivosti, sťažovali si na stravu a na to, že sú daní do izolačných ciel. Samotka a miniatúrna stolička tam boli.

Tí ľudia nič nespáchali, oni len ilegálne prekročili schengenskú hranicu a možno sa dopustili administratívneho porušenia. Ale sú v režime, ktorý vôbec nemá kodifikované práva tak, ako vo väznici, keď už ste právoplatne odsúdený: **nemáte jasne stanovené právo na vychádzku** na čerstvom vzduchu, 450 minút

telefonátov zadarmo so svojou rodinou. Tí ľudia sú v reštrikciách, ktoré niekolkonásobne presahujú to, čo zažívajú väzni právoplatne odsúdení za dokázanú vinu. A toto je doposiaľ neskúmaný svet, ktorý som tam našiel. Spravíme o tom osobitnú tlačovku, lebo je tam veľký rozsah zistení a chceme dať ešte ministerstvu vnútra právo na vyjadrenie. Koncom septembra som pozval policajného prezidenta, ministra vnútra a riaditeľa cudzineckej polície na prekonzultovanie protokolu zo Sečoviec.

Vy sám pochádzate z cudzineckej rodiny, však?

Od pubertálneho veku som vyrastal v cudzineckej rodine. Mamka sa vydala za Arména. Viem sa vžiť do kože cudzinca v inej krajine. Ale veď, zoberte si, že aj naši starí otcovia a mamy kedysi utiekli a asi by sa nám nepáčilo, keby sa k nim Rakúšania či Nemci takto správali. Aj my môžeme byť raz niekedy utečencami.

Povedali vám cudzinci v Sečovciach ako žijú?

Skúmal som vzťahy s rodinou. Pýtam sa marockého cudzinca, kedy počul svoju mamu. "Ja ju mám možnosť počuť raz za mesiac a pol na 4 minútky, ak vôbec sa jej dovolám," bola odpoveď. Bolo tam veľa plaču. Jeden muž si tam od smútku obil hlavu o múr. Bol nešťastný z toho, že mu opakovane bolo predlžované zaistenie. Reakcia policajtov? Oni ho ešte dali do samotky na pár dní. Iný muž bol zase nešťastný, že sa nedostal do vysnívanej krajiny a namiesto toho skončil v Sečovciach, kde čaká rok na vyhostenie.